

מבוא ללימודי הגירה כלליים
Introduction to global immigration studies

7310010-00

חלק א. פסיכולוגיה של הגירה - מבוא
ד"ר רפאל יונגמן

דוא"ל: rafiyoung@ruppin.ac.il טל': רופין: 09-8981330 בית: 02-6721219

שעות קבלה: יום ב' 11.30-12.30, בניין 7, חדר 9. רצוי בתיאום מראש

מטרת החלק הפסיכולוגי: מטרת המבוא ל'פסיכולוגיה של הגירה' היא להרחיב את הבנת הסטודנטים לגבי ההיבטים הפסיכולוגיים של הגירה וקליטה, ולתרום לשיפור ההתערבויות עם עולים - מהגרים. בקורס יוצגו מודלים פסיכולוגיים מרכזיים העוסקים בהגירה ובהסתגלות. תיעשה אבחנה בין תהליכים הפסיכולוגיים שעובר המהגר לעומת הפליט. נעמוד על תהליכים פסיכולוגיים נורמטיביים המתרחשים בהגירה, על המרכיבים האוניברסאליים של תהליכים אלו לעומת תופעות חריגות, ועל החפיפה בין תהליכים פסיכולוגיים בהגירה לבין תהליכי ההתפתחות האישית במעגל החיים. יושם דגש על השפעת ההגירה על זהות המהגר, על השפעת גיל ההגירה על הזהות וההסתגלות, ועל השינויים שמתחוללים במערכות המשפחתית והחברתית של המהגר.

נושאי הקורס:

- פסיכולוגיה של ההגירה: מחקר, תיאוריה ופרקטיקה בפרספקטיבה בינלאומית.
- גישות תיאורתיות שונות לתהליך הנפשי שעובר המהגר והפליט.
- המשפחה בהגירה.

אופן הלימוד

הלמידה תתנהל באמצעות הרצאות פרונטאליות, השתתפות פעילה של הסטודנטים, בהתבסס על קריאה ודיון בספרות המקצועית. סוגיות תיאורתיות ויישומיות יודגמו בעזרת מקרים שיובאו על-ידי הסטודנטים, דוגמאות מהספרות וסרט.

דרישות הקורס:

שקלול הציון	אופן מילוי הדרישות	דרישות הקורס
	הקריאה תתבצע לפי הסדר המוצע ברשימת הקריאה, בצמוד לנושאי השיעורים.	1. קריאה שוטפת של החומר הביבליוגרפי.
	היעדרות לא מוצדקת של יותר משיעור, תוביל להרחקה מהקורס.	2. נוכחות סדירה – <u>חובה</u> ; והשתתפות פעילה.
משקל הרפראט – 20% מהציון הסופי .	מצגת + הרצאה. משך ההצגה של המאמר כ- 20 דק'.	תינתן <u>אפשרות</u> ל- 2-3 זוגות של סטודנטים להציג בפני הכיתה מאמר (רפראט) מתוך רשימת מאמרי החובה, בנושא המודלים התיאורטיים (ראה מאמר 2) והמשפחה בהגירה (ראה מאמרים 1, 2) ובתיאום עם המרצה.
מבחן בסוף הסמסטר שמועדו ייקבע על-ידי המחלקה. משקל הבחינה 100% מהציון הסופי של הקורס, ולמי שיבחר להציג רפראט – 80% מהציון הסופי.		4. השתתפות בבחינה מסכמת בסוף הסמסטר.

ביבליוגרפיה

שיעורים 1, 2:

נושא: מבוא: פסיכולוגיה של הגירה, מושגים בסיסיים, נסיבות ההגירה, פליטים אל מול מהגרים.

ביבליוגרפיה:

חובה:

1. מירסקי, י. (2005). הגירה והתפתחות. בתוך: ישראלים, סיפורי הגירה. צבעונים, הוצאה

לאור, מבשרת ציון. עמ' 19-30.

2. Bhugra, D., Gupta, S., Bhui, K., Craic, T., Dogra, N., ...Tribe, R. (2011).

WPA guidance on mental health and mental health care in migrants. *World Psychiatry*, 10, 2-10.

רשות:

3. ענתבי-ימיני, ל. (2010). בשולי הנראות: עולים אתיופיים בישראל. בתוך: ע. לומסקי-פדר

ו-ת. רפפורט (עורכות): *נראות בהגירה. גוף, מבט, ייצוג*. מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ

המאוחד, תל-אביב. עמ' 43-68.

שיעורים 3, 4:

נושא: מודלים תיאורטיים: מודל הדחק, מודלים חברתיים אינטגרטיביים: מודל האקולטוראציה, המודל הפסיכודינאמי.

ביבליוגרפיה:

חובה:

1. מירסקי, י. קאושינסקי, פ. (1989). עלייה וגדילה - תהליכי פרידה ואינדיבידואציה אצל סטודנטים עולים. *שיחות*, ג'(3): 174-184.
2. מאנע, ע., אור, א. ומאנע, י. (2008). מיהו עולה שנקלט היטב בארץ? ייצוגי היקלטות מוצלחת של עולים בעיני מתבגרים יוצאי אתיופיה, יוצאי חבר המדינות העצמאיות וחברי הקבוצה הקולטת. *מגמות, מה*, 637-668.
3. Berry, J.W. (2001). A Psychology of immigration. *Journal of Social Issues*, 57: 615-631.

רשות:

4. ברי, ג. ו. (תשס"ד). מכור היתוך לרב תרבותיות: השלכות למערכת ההשכלה הגבוהה ולהכשרת עובדי רווחה וחינוך. בתוך: א. לשם, ד. רואר-סטריאר (עורכים). *שונות תרבותית כאתגר לשירותי אנוש*. ירושלים, הוצאת מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים. 113-125.

5. Henry, H. M., Stiles, W. B. and Biran, M. W. (2005). Loss and mourning in immigration: Using the assimilation model to assess continuing bonds with native culture. *Counseling Psychology Quarterly*, 18: 109-119.
6. Ward, C. and Styles, R. (2003). Lost and found: Reinvention of the self following migration. *Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 5: 349-366.
7. Shuval, J.T. (1982). Migration and stress. In: L. Goldberg & S. Breznitz (eds.). *Handbook of Stress: Theoretical and Clinical Aspects*. London, Free Press: 677-691.

שיעורים 5-7:

נושא: המשפחה בהגירה.

ביבליוגרפיה:

1. Kachen, L. (2006). Spousal abuse among immigrants from Ethiopia in Israel. *Journal of Marriage and Family*, 68: 1276-1290.
2. Strier, R. & Roer-Strier, D. (2005). Fatherhood and immigration: Perceptions of Israeli immigrant fathers from Ethiopia and the former Soviet Union. *Families in Society*, 86(1), 121-133.

רשות:

3. Mann, M. A. (2004). Immigrant parent and their emigrant adolescents: The tension of inner and outer worlds. *The American Journal of Psychoanalysis*, 64: 143-153.
4. Westheimer, R. & Kaplan, S. (1992). *Surviving Salvation. The Ethiopian Jewish Family in Transition*. Chapter Five: Families in Crisis. New York University Press, New York. 103-117.